

ĆMA BUKSZPANOWA (*CYDALIMA PERSPECTALIS* (WALKER))

Zagrożenie dla bukszpanów w Polsce

Cydalima perspectalis: A – motyl; B – gąsienice żerujące na liściach bukszpanu (fot. Matteo Maspero i Andrea Tantardini, Centro MiRT - Fondazione Minoprio, Włochy; <https://gd.eppo.int>)

Uszkodzenia spowodowane przez *Cydalima perspectalis* na bukszpanie: A – uszkodzone liście; B – uszkodzony żywopłot (fot. Matteo Maspero i Andrea Tantardini, Centro MiRT - Fondazione Minoprio, Włochy; <https://gd.eppo.int>).

Ulotka nie jest przeznaczona do wykorzystania w celach komercyjnych.

Zasięg występowania i opis agrofaga

Gatunek ten pochodzi z Azji (Chiny, Japonia, Korea, azjatycka część Rosji), skąd został zawleczony do Europy (pierwsze wykrycia miały miejsce w 2007 r. w Holandii, Niemczech i Szwajcarii), a obecnie notowany jest w wielu krajach europejskich. **W Polsce szkodnika tego stwierdzono dotychczas w województwie dolnośląskim, a następnie w województwie małopolskim, opolskim, podkarpackim, mazowieckim, a ostatnio łódzkim.**

Cydalima perspectalis jest motylem z rodziny wachlarzykowatych (*Crambidae*). Rozpiętość skrzydeł owada dorosłego (motyla) wynosi ok. 40 mm. Najczęściej spotykane są osobniki, u których skrzydła obu par są białe z brązowym obwiedzeniem (patrz fotografia). Rzadziej spotyka się motyle, których skrzydła są w większości jasnobrązowe, z fioletowym połyskiem i białą, półksiężycowatą plamą. Larwy (gąsienice), które żerują na roślinach, dorastają do 35–44 mm długości. Ich ciało jest owłosione. Zabarwienie gąsienic początkowo jest zielonkawe z brązowymi podłużnymi liniami, a następnie staje się ciemniejsze, brązowe. Głowa gąsienic jest czarna.

Rośliny żywicielskie

Żywicielami szkodnika są bukszpany (*Buxus* spp.), w tym *B. microphylla* (bukszpan drobnolistny), *B. microphylla* var. *insularis*, *B. sempervirens* (bukszpan zimozielony) i *B. sinica*.

Objawy występowania i szkodliwość

Jaja składane są na liściach bukszpanu. Wylęte z jaj gąsienice rozpoczynają żerowanie na liściach i młodych pędach, wytwarzając obficie przędzę. Są one bardzo żarłoczne i w wyniku ich żerowania może dochodzić do całkowitej defoliacji oraz zasychania roślin. Z południowej Polski znany

jest przypadek całkowitego zniszczenia żywopłotu z bukszpanu w ciągu ok. 2 tygodni. Poczwarki spotyka się na roślinach. Zimują gąsienice na powierzchni roślin. W Polsce rocznie rozwijają się 2-3 pokolenia szkodnika.

Sposoby rozprzestrzeniania i przenikania

Motyle mogą przelatywać na odległość 5-10 km. Na większą odległość szkodnik może rozprzestrzeniać się wraz z roślinami bukszpanu i ich częściami (np. gałęziami)

Postępowanie w przypadku podejrzenia wystąpienia agrofaga

W przypadku jakichkolwiek podejrzeń co do obecności agrofaga na bukszpanie należy poinformować o tym fakcie najbliższą jednostkę organizacyjną Państwowej Inspekcji Ochrony Roślin i Nasiennictwa (PIORiN). Oddziały PIORiN umiejscowione są w większości miast powiatowych. Dane kontaktowe tych jednostek znajdują się na stronie <http://piorin.gov.pl/>. Zadania realizowane przez PIORiN mają na celu zmniejszenie zagrożenia ze strony organizmów szkodliwych, eliminację negatywnych skutków wynikających z wymiany handlowej i stosowania środków ochrony roślin oraz nadzór nad produkcją materiału siewnego, a kierunki i zakres działań Inspekcji wynikają z bieżących problemów występujących w rolnictwie oraz zagrożeń dla stanu fitosanitarnego upraw i środowiska naturalnego.

Wymagania fitosanitarne

W Polsce gatunek *C. perspectalis* nie podlega obowiązkowi zwalczania.

KARTA WYKRYCIA ORGANIZMU SZKODLIWEGO

Wykryty organizm:	Ćma bukszpanowa (<i>Cydalima perspectalis</i>)
Systematyka:	Królestwo: Animalia Typ: Arthropoda Gromada: Insecta Rząd: Lepidoptera Rodzina: Crambidae Rodzaj: <u>Cydalima</u> Gatunek: <u>Cydalima perspectalis</u>
Opis organizmu:	Młode gąsienice koloru zielonego z brązowymi podłużnymi liniami, słabo owłosione. Dorastają do 35 - 44 mm długości. Głowa czarna. Poczwarka długości 1,5 – 2 cm w kolorze zielonym z ciemnymi paskami, z czasem brązowieje.

Rozpiętość skrzydeł osobników dorosłych dochodzi do 46 mm. Występują dwie formy barwne. Najczęściej spotykane są osobniki o obu parach skrzydeł białych z ciemną obwódką wokół. Drugą formę (tzw. melanistyczna) stanowią motyle całkowicie jasnobrązowe z fioletowym połyskiem. U obu form na przednim skrzydle występuje jasna plamka w kształcie półksiężyca.

Samice składają okrągłe, żółte jaja o średnicy 1 mm na spodniej stronie liści, w głębi zdrowej rośliny. Z jaj wylęgają się żarłoczne larwy wielkości 1-2 mm i po około 30 dniach osiągają 35 – 40 mm długości. W Polsce rozwijają się 2 lub 3 pokolenia w ciągu roku. Zimują młode gąsienice drugiego pokolenia, w kokonach zrobionych z dwóch liści bukszpanu sklejonych przędzą. Dorosłe osobniki latają nocą w miesiącach od kwietnia do września.

Motyle odżywiają się nektarem i sokami roślin i nie stanowią bezpośredniego zagrożenia dla bukszpanów. Początkowo larwy żerują wyjadając delikatniejsze fragmenty z górnej strony liścia, powodując ich zasychanie. Starsze gąsienice zjadają całe liście i pędy ogałając roślinę z liści i powodując jej zamieranie. Na zaatakowanych roślinach widoczne są duże ilości kału przyklejone do przędzy. W Azji naturalnym wrogiem ćmy bukszpanowej jest szerszeń azjatycki, nie występujący w Europie. W Polsce szkodnik ten nie ma wrogów naturalnych, ponieważ żerując na bukszpanie kumuluje w organizmie substancje toksyczne, które działają odstraszająco na ptaki.

Biologia:

**Objawy
występowania i
szkodliwość:**

Zwalczanie

Zaleca się przeprowadzanie częstych lustracji (nawet kilka razy w miesiącu). Należy sprawdzić dokładnie wnętrze każdego krzewu bukszpanu, czy nie ma gąsienic lub oprzędów zanieczyszczonych grudkami kału. W przypadku zaobserwowania szkodnika, gąsienice usuwać mechanicznie strząsając na folie rozłożone pod roślinami, a następnie uśmiercać. Czynność tę powtarzać kilkakrotnie aż do całkowitego usunięcia szkodników. Innym sposobem jest zmywanie gąsienic silnym strumieniem wody lub wycinanie i palenie zaatakowanych pędów. Skutecznym sposobem walki z ćmą są wszelkiego rodzaju tablice i opaski lepowe, pułapki typu delta oraz pułapki lejkowe do których przymocowany jest feromon

	wabiący samce motyli. Pułapki te należy umieścić w pobliżu bukszpanów od wiosny do jesieni dzięki czemu można znacząco ograniczyć liczebność szkodników. Na dzień dzisiejszy nie ma zarejestrowanych środków ochrony roślin do zwalczania ćmy bukszpanowej. Bezpiecznym środkiem jest preparat oparty o pałeczkę turyngską, działający bójezo na gąsienice motyli. Jednocześnie przypomina się, że środki ochrony roślin należy stosować w taki sposób, aby nie stwarzać zagrożenia dla ludzi, zwierząt oraz dla środowiska, w tym przeciwdziałać zniesieniu środków ochrony roślin na obszary i obiekty niebędące celem zabiegu z zastosowaniem tych środków oraz planować stosowanie środków ochrony roślin z uwzględnieniem okresu, w którym ludzie będą przebywać na obszarze objętym zabiegiem (art. 35.1. ustawy o środkach ochrony roślin z dnia 8 marca 2013 r.)
Rośliny żywicielskie:	różne gatunki z rodzaju <i>Buxus</i>
Rozmieszczenie geograficzne:	wschodnia i południowa Azja (Japonia, Chiny, Korea, Indie, Tajwan i rosyjskim Dalekim Wschodzie), Niemcy, Szwajcaria, Holandia, Wielkiej Brytania, Francja, Austria, Chorwacja, Słowacja, Polska.